

Nr 151.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löneklassplacering av viss personal, som övergått i statens järnvägars tjänst i samband med statsförvärv av enskild järnväg.

(4:e avd.)

I propositionen nr 252 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 8 maj 1948, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen förorddat, besluta angående löneklassplacering av viss personal, som övergått i statens järnvägars tjänst i samband med statsförvärv av enskild järnväg.

Lönesystemen vid statens järnvägar och vid de enskilda järnvägarna ha varit varandra väsentligt olika. Till följd härav har inplacering å den statliga löneplanen av personal, som övergått i statens järnvägars tjänst i samband med statsförvärv av enskild bana, måst verkställas individuellt med hänsynstagande till de vid den enskilda banan utgående förmånerna. Huvudgrunden för denna löneinplacering borde — framhöll föredragande departementschefen i propositionen den 3 mars 1939 (nr 207) angående åtgärder för enhetliggörande av det svenska järnvägsnätet, s. 135 — i huvudsak vara, att förstatligandet i regel ej skulle medföra någon förändring i vederbörande befattningshavares löneförmåner.

I anledning av vad departementschefen i nämnda proposition anfört uttalade riksdagen (skr. nr 318/1939, s. 6), att de av departementschefen utformade normerna även ur personalens synpunkter sett borde kunna godtagas såsom ej obilliga. Om det närmare genomförandet vore, enligt vad riksdagens vederbörande utskott förvissat sig om, statens järnvägars ledning villig överlägga med de olika härav berörda personalgrupperna. Därvid syntes också bliva tillfälle till en möjligast rättvis avvägning av den dittillsvarande statsbanepersonalens och den nya personalens i vissa avseenden mot varandra stående intressen.

De angivna grundsatserna för övertagen personals inplacering i det statliga lönesystemet tillämpades därefter så, att de befattningshavare, som vid den enskilda järnvägen haft högre avlöning än som motsvarade lägsta löneklassen i tillämplig lönegrad, inplacerades i den löneklass, vars avlöningsbelopp — inberäknat rörligt tillägg och kristillägg — låg närmast under den

sammanlagda lönen vid den enskilda järnvägen. Det belopp, med vilket avlöningen enligt denna löneklass understeg lönen vid den enskilda järnvägen, utgick såsom personligt lönetillägg, vilket bortföll när befattningshavaren genom löneklassuppflyttning nådde ett lönebelopp uppgående till eller överstigande vad han skulle ha uppburit vid fortsatt anställning hos den enskilda järnvägen på de före övertagandet gällande villkoren.

Från grundprincipen, sådan den nyss angivits, ha emellertid vissa undantag medgivits. Här om anföres i förevarande proposition följande.

Med stöd av beslut vid 1943 och 1945 års riksdagar (prop. nr 168/1943, p. 12, och nr 218/1945, p. 3; r. skr. nr 331/1943 och 494/1945) har Kungl. Maj:t den 30 juni 1943 och den 29 juni 1945 meddelat bestämmelser som innebära en fördelaktigare löneklassplacering av de befattningshavare, vilka med anledning av statens övertagande av enskild järnväg övergått i statens järnvägars tjänst efter ingången av år 1940. Enligt nämnda bestämmelser har löneklassplaceringen för de ifrågavarande befattningshavarna omreglerats på grundval av en omräkning enligt den principen, att vederbörande beräknats vid uppförandet på statens järnvägars aktiva personalstat ha placerats i den löneklass inom tillämplig lönegrad, för vilken avlöningsförmånernas summa, rörligt tillägg och kristillägg inräknade, närmast överstiger sammanlagda avlöningen vid den enskilda järnvägen. Finnes ej sådan löneklass inom lönegraden, skall befattningshavaren beräknas ha blivit placerad i lönegradens högsta löneklass.

Genom beslut den 31 januari 1947 har Kungl. Maj:t meddelat viss kompletterande bestämmelse, avseende beräkningen av dyrtidstillägget å lönen vid den enskilda järnvägen.

Såväl 1943 som 1945 års beslut har föranletts av en framställning i ämnet av svenska järnvägsmannaförbundets styrelse. Till grund för riksdagsbeslutet har i båda fallen i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag legat det av järnvägsstyrelsen i respektive ärende avgivna utlåtandet, vilket biträtts av förbundsstyrelsen. Beträffande de förhållanden, som föranlett de angivna riksdagsbesluten, torde få hänvisas till de förenämnda propositionerna nr 168/1943, p. 12, och nr 218/1945, p. 3.

Slutligen erinras, att 1947 års riksdag med bifall till en framställning av Kungl. Maj:t (prop. nr 134, p. 1; r. skr. 473) bemyndigat Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter rörande omreglering enligt de i 1943 och 1945 års förenämnda riksdagsbeslut angivna grunderna av löneklassplaceringen för sådana befattningshavare, som före den 1 januari 1940 övertagits i statens järnvägars tjänst i samband med statsförvärv av enskild järnväg och som fortfarande uppbure personliga lönetillägg utöver lön enligt löneplan. Med stöd av bemyndigandet har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser i ämnet genom beslut den 28 november 1947.

I en den 8 december 1947 dagtecknad skrift har *Svenska järnvägsmannaförbundets styrelse* gjort ännu en framställning om ändrad löneklassplacering för befattningshavare, som övergått i statens järnvägars tjänst i sam-

band med förstatligande av enskild järnväg. Framställningen åsyftar sådan ändring — med verkan från och med den 1 juli 1947 — av grunderna för nämnda befattningshavares inplacering i löneklass, att samma bestämmelser som för den vid statens järnvägar direkt anställda personalen bliva tillämpliga samt att såsom utgångspunkt för beräkning av anställningstiden tages den första fasta anställning vid enskild järnväg, som är närmast jämförbar med motsvarande extra ordinarie anställning vid statens järnvägar.

I ärendet ha efter remiss utlåtanden avgivits av *järnvägsstyrelsen* den 8 mars 1948 och — sedan förbundsstyrelsen inkommit med ännu en skrift — av *statens lönenämnd* den 28 april 1948.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

»De vid 1939 års riksdag antagna grunderna för löneklassplacering av befattningshavare, som övergått i statens järnvägars tjänst i samband med statsförvärv av enskild järnväg, ha visat sig medföra ojämnheter i vissa fall. Med anledning härav ha 1943, 1945 och 1947 års riksdagar på förslag av Kungl. Maj:t medgivit vissa ändringar av eller undantag från nämnda grunder. Efter genomförandet av dessa åtgärder syntes ojämnheterna i det stora hela vara eliminerade. Genom den omreglering av löneturen för statstjänstemännen, som verkställdes i samband med genomförandet av den allmänna löne regleringen den 1 juli 1947 och som innebar, att löneturen omräknades med utgångspunkt från att de nya avlöningsbestämmelserna för varje tjänsteman varit tillämpliga under hela hans anställningstid hos staten, ha emellertid nya ojämnheter uppstått mellan statens järnvägars egen personal och de från enskilda järnvägar övertagna befattningshavarna. Dessa ojämnheter äro otillfredsställande särskilt ur den synpunkten, att en del av de övertagna enskilda järnvägarna, därest de icke förvärvats av staten, säkerligen skulle ha tillerkänt sina tjänstemän i stort sett samma avlöningsförmåner som tillkomma statens järnvägars tjänstemän. Genom omregleringen ha även i vissa fall ytterligare accentuerats de olikheter, som kunnat uppstå mellan vid skilda tider övertagna befattningshavare.

De omförmälda ojämnheterna äro av sådan art, att de såvitt möjligt böra elimineras. Trots de omständigheter, som kunna tala emot ett tillmötesgående av den föreliggande framställningen, anser jag mig böra biträda statens lönenämnds förslag, att riksdagens bemyndigande utverkas för den ändring av nu tillämpade löneklassplaceringsregler för ifrågavarande personal, som av Kungl. Maj:t må befinnas erforderlig. Jag förutsätter härvid, att de av lönenämnden framförda synpunkterna skola läggas till grund vid utformandet av blivande bestämmelser i ämnet. Omräkningen av löneturen torde böra erhålla retroaktiv verkan från och med den 1 juli 1947. Retroaktiv utbetalning av löne medel synes dock icke böra ske för tid före den 1 juli 1948.»

Utskottet. Av departementschefens uttalande framgår, att genom den omreglering av löneturen för statstjänstemännen, som verkställdes i samband

med genomförandet av den allmänna löneregleringen den 1 juli 1947, ojämnheter uppstått mellan statens järnvägars egen personal och de från enskilda järnvägar övertagna befattningshavarna. Utskottet delar departementschefens uppfattning, att dessa ojämnheter äro ur vissa synpunkter otillfredsställande, och att de om möjligt böra elimineras. Först efter ytterligare utredningar lärer emellertid, såsom statens lönenämnd framhållit, kunna bedömas i vilka avseenden nuvarande löneklassplaceringsregler böra ändras. Utskottet har icke velat motsätta sig att bemyndigande lämnas Kungl. Maj:t att på grundval av sådana utredningar meddela beslut om ändrade regler för löneklassplacering av här avsedd personal. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 8 maj 1948 förordats, besluta angående löneklassplacering av viss personal, som övergått i statens järnvägars tjänst i samband med statsförvärv av enskild järnväg.

Stockholm den 8 juni 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 150.
